

Osobní zájmeno zvrátané

(Cvič. str. 33)

Vedle nepřívzvučné formy *se*, jež tvoří součást zvrátaných sloves, je přízvučný tvar *soi*. Toho se užívá:

1. je-li podmět neurčitý, na př.: *on, quiconque, celui qui, quelqu'un, chacun, tout le monde, tout homme, aucun, nul, personne, rien (Chacun a travaillé pour soi. Personne ne peut vivre uniquement pour soi. Rien n'est parfait en soi.)*,
2. po slovese neosobním a po infinitivě (*C'est mal juger que de juger d'après soi. Il n'est pas bon de ne penser qu'à soi. Il faut aimer son prochain comme soi-même.*)
3. ve výrazech *de soi, en soi*, vztahujících se k zájmenu (*Cela va de soi.*) nebo k podstatnému jménu (*Ces choses sont indifférentes en soi.*).
Někdy bývá *lui* místo *soi*: *Chacun y pensait malgré lui*. Mnohem častěji však naopak bývá *soi* místo *lui* nebo *elle*, a to nejen k vyvarování se dvoj- smyslu (*Quand il a parlé à Joseph, il n'a parlé que de soi. Une fille qui travaille pour sa mère, travaille pour soi.*), nýbrž i jinde (*Elle n'était plus fière de soi. Il a poussé jusqu'au bout l'examen de soi.*).

Osobní zájmena nepřívzvučná

(Cvič. str. 33)

Sg. nom. je	tu	il	elle	Pl. nom. nous	vous	ils	elles
dat.	me	te	lui	lui	se	nous	vous
ak.	me	te	le	la	(se)	nous	vous

V genitivě se užívá přízvučných tvarů s předložkou *de* (*de moi*).
Dativ osobního zájmena *leur* (*il leur a dit*) nemá nikdy *-s*, na rozdíl od přívlastňovacího zájmena *leur* (*leur enfant*), které má *-s*, je-li spojeno se substantivem v plurálu (*leurs enfants*).

Místo osobního zájmena bývá ve franštině přívlastňovací:
Ořezávám *si* tužku. — *Je taille mon crayon.*

Pomazal jsi *mi* knihu. — *Tu as sali mon livre.*

Vyprala *vám* prádlo. — *Elle a blanchi votre linge.*

Šel jsem *mu* naproti. — *Je suis allé à sa rencontre.*

Jde-li však o část těla, vyjadřuje se Francouz stejně jako Čech (*Elle m'a serré la main. Je me suis brûlé la bouche. Pourquoi ne lui as-tu pas mis un coussin sous la tête?*) mimo vazby se slovesy zvrátanými (Vrhl se *mu* k nohám. — *Il se jeta à ses pieds.*).

ZÁJMENA

Francouzi nazývají zájmeny (pronoms) jen ta, která zastupují jména podstatná (stojí ve větě samostatně nebo ve spojení se slovesem: *celui, chacun, lequel, moi, je viens*), kdežto těm, která zastupují jména přídavná (jsou spojena s podstatnými jmény: *ce livre, chaque livre, quel livre*), říkají určovací adjektiva (adjectifs déterminatifs).

Osobní zájmena přízvučná

(Cvič. str. 32)

Sg. moi	toi	(soi)	lui	elle
Pl. nous	vous		eux	elles

Přízvučných osobních zájmen se užívá:

1. není-li vyjádřeno sloveso (*Lui courageux?* „On že je statečný?“ *Qui frappe? Moi.*);
2. je-li mezi osobním zájmenem a slovesem nějaká vsuvka (*Lui, qui l'a fait, a prétendu n'en rien savoir.*);
3. ve spojení s absolutním participiem (*Moi vivant, vous n'aurez rien à craindre.*);
4. po kladném imperativu (*Dites-le-moi.*);
5. ve funkci doplňku (*Ce sont eux qui l'ont fait, ce n'est pas moi.*);
6. pro zdůraznění podmětu nebo předmětu, vyjádřených buď nepřívzvučným zájmenem osobním, nebo podstatným jménem (*Marcel ne t'en veut plus, lui. Vas-y, toi. Eux, on les reconnaîtrait de loin.*);
7. v protikladu (*Moi, j'aime Balsac, lui préfère Zola.*);
8. ve spojení s *même, seul, autres, encore, aussi* (*Elle-même me l'a dit. Toi seul iras. Lui encore est venu. Eux aussi vous ont vus.*);
9. jsou-li spojeny spojkou s jinými osobními zájmeny nebo s podstatnými jmény (*Marie et moi, nous nous en sommes allés. Je ne veux les inviter, ni lui, ni elle.*);
10. po předložce (*Je n'ai pas ma montre sur moi.*);
11. po *que* a *comme* ve srovnání (*Il est plus sage que toi. Vous agissez comme lui.*).

Osobní zájmena středního rodu

(Cvič. str. 33)

Posledním zbytkem středního rodu jsou zájmena *il* a *le* (obojí z latinského *illud*).

Neutrální *il* je podmětem v neosobních vazbách (*il neige, il faut, il est sept heures*). V některých neosobních spojeních chybí (*Mieux vaut se taire. N'importe*, na tom nezáleží“).

Neutrální *le* nahrazuje *cela* (*faites-le, je le sais*). Bývá i ve funkci doplňku, jde-li o vyjádření vlastnosti, zaměstnání, náboženství, národnosti a pod. (*Tu es sage, mais lui l'est plus encore. Etes-vous professeurs? Nous le sommes.*)

Jde-li však o zjištění totožnosti, identifikaci osob a pod., musí být užito osobního zájmena shodujícího se v rodě a v čísle (*Etes-vous les professeurs du Collège de France? Nous les sommes. Etes-vous la mère de cet enfant? Je la suis.* — V hovorové řeči by odpověď zněla: *Oui, c'est nous. Oui, c'est moi.*)

O místě a pořadí osobních zájmen ve větě viz str. 203n.

Opakování osobních zájmen

(Cvič. str. 34)

Je-li totéž osobní zájmeno předmětem několika sloves, musí se opakovat:

1. je-li v různých pádech (*Il l'a rencontré et lui a parlé de vous.*),
2. v časech jednoduchých (*Elle vous aime et vous respecte.*).

V časech složených je opakování sice možné, ale ne nutné: *Il m'a rencontré et (m'a) salué.*

U sloves zvrátelných se zvrátané zájmeno nevyjádří, je-li tam zájmeno osobní: *Faites-le asseoir. On l'a laissé enfuir.*

Zájmeno, které je podmětem několika sloves, se opakuje vždy:

1. jsou-li slovesa v různých časech: *Je vais m'en aller, mais je voudrais encore vous dire deux mots.*
2. jsou-li slovesa v některém čase složeném a mají-li různá pomocná slovesa (*Ce matin, il est sorti plus tôt et il a rencontré Henri.*)*
3. jsou-li slovesa spojena jinou spojkou než *et, ou, mais, ni* (*Il est loué, parce qu'il est poli. Il réussit toujours car il est appliqué.*)

Podmětné zájmeno se opakuje zpravidla:

1. když po záporné větě následuje kladná (*Je ne sors pas, je rentre. Elle ne fait rien et elle veut réussir.***)

*) Mají-li obě slovesa totéž pomocné sloveso, je sice možné podmětne zájmeno neopakovat, ale v tom případě se nesmí opakovat ani pomocné sloveso: *Elle a chanté et (elle a) joué du piano.*

**) Když naopak po větě kladné následuje záporná, opakování i neopakování podmětneho zájmena je stejně časté: *Il travaille dur et (il) ne se fatigue pas.*

2. po spojkách *mais, ou* a ve výčtech po sobě následujících dějů, je-li sloveso v 1. nebo v 2. osobě (*Je t'étais en colère, mais je ne répondais pas. Je vins, je vis, je vainquis.*)

Mimo případy uvedené v poznámkách pod čarou je opakování i neopakování podmětneho zájmena stejně časté před 3. osobou sloves v témž čase, nejsou-li věty spojeny žádnou spojkou nebo jsou-li spojeny spojkami *et, ou, mais* (*La modeste platit: elle ajoute au mérite et fait pardonner la médiocrité. On naît, on grandit, on travaille et enfuit on meurt.*).

Podmětné zájmeno se zpravidla neopakuje:

1. jsou-li slovesa úzce spojena svým významem (*Ils jouaient ou chantent.*),

2. po *puis* v živém líčení (*Le train s'arrête un moment, puis s'enfuit.*).

Podmětné zájmeno se neopakuje nikdy, jsou-li slovesa spolu spojena spojkou *ni* (*Il ne voit, ni n'entend.*).

Zájmenná příslovce

(Cvič. str. 34)

En

En „odtamtud“ (*Il est allé à Lyon, mais il en reviendra bientôt.*) nabylo dalších významů a funkcí. Můžeme jim nahradit:

1. infinitiv s předložkou *de* (*Il s'est repenti d'avoir offensé son père.* — *Il l'a offensé, mais il s'en est repenti.*),
2. *de cela* (*Je n'en ai parlé à personne.*),
3. *pour cela* (*Je l'en aime encore davantage.*),
4. *de lui, d'elle, d'eux, d'elles*, zvláště mluví-li se o věcech nebo zvířatech (*Il a un beau violon et il en joue admirablement. Ce chien mord, n'en approche pas.*), někdy však i o osobách, je-li vyloučen dvojsmysl (*Toute mère aime ses enfants et en prend soin.*),
5. předmět s členem dělivým (*Voilà du sucre; j'en ai acheté deux kilos. N'avez-vous pas des amis? Si, j'en ai quelques-uns.*)*

6. *son, sa, ses, leur, leurs*, přivlastňujeme-li věci, o níž se mluvílo v předcházející větě, a vztahuje-li se přivlastňovací zájmeno:

a) k podmětu slovesa *être, sembler, paraître* nebo *devenir* (*Cette affaire est délicate; le succès m'en paraît (m'en semble) douteux. Le fleuve est débordé; les eaux en sont (sont devenues) troubles. Ale: ...ses eaux ont inondé toute la plaine.*),

b) k doplňku (*J'ai lu votre recueil de poésies; une harmonie parfaite en est la qualité essentielle.*),

*) Před adjektivem, vztahujícím se k *en* je v singuláru člen neurčitý (*J'ai acheté des oranges; je t'en donnerai une belle.*), v plurálu předložka *de* (*Regarde ces tableaux. J'en ai vu de plus beaux.*)

c) k předmětu ve 4. pádě (*J'ai longtemps habité Prague; j'en connais toutes les curiosités.*).

Poznámka: Někdy se vyskytne přivlastňovací zájmeno i tam, kde bychom čekali en (*Le Rhin est magnifique; ses flots sont majestueux.*).

Y

Příslovce y „tam“ nabylo též funkce zájmena a nahrazuje:

1. infinitiv s předložkou à (*Je veux obtenir cette place et j'y parviendrai.*),
2. à cela (*J'y répondrai.*),
3. à lui, à elle, à eux, à elles, jde-li o věc nebo zvíře (*Le vase est brisé; n'y touchez pas. Comme tes raisons sont bonnes, je m'y soumetts*), po slovesech *penser, songer* a *se fier* dokonce i když se mluví o osobách (*Les mères aiment leurs enfants et y pensent sans cesse. Cet homme n'est pas honnête, ne vous y fiez pas.*).

Přivlastňovací zájmena nesamostatná

(Cvič. str. 36)

Sg.	mon, ma	ton, ta	son, sa	notre	votre	leur
Pl.	mes	tes	ses	nos	vos	leurs

K nejasnosti může dojít jedině v 3. osobě, přivlastňuje-li se něco jedné ze dvou nebo více osob, o nichž se ve větě mluví, na př. *Charles est allé vers Marie en lui tendant son livre* může znamenat, že jí podával svou knihu nebo její knihu. Není-li to ze souvislosti patrné, lze říci *son livre à lui (à elle)* nebo *le livre de celle-ci*.

Před slovem začínajícím samohláskou nebo němým *h* je *mon, ton, son* i v rodě ženském (*mon habitude, ton écriture, son excellente mère*).

Přivlastňovací zájmeno zdůrazníme přidáním:

1. adjektiva *propre* (*Je l'ai vu de mes propres yeux.*),
2. dativem osobního zájmena (*J'ai ma philosophie à moi. Son mensonge à lui, c'est une espèce de mirage.*).

Je-li possessivní vztah jasný, užívá se místo přivlastňovacího zájmena určitého členu, a to zejména:

1. před příslovecným určením způsobu označujícím vzeření (*Il entra le chapeau sur l'oreille. Il parla la cigarette aux lèvres. Elle est allée les yeux baissés.*),

2. před názvem části těla (*Je lui ai tendu la main. Le bras me fait mal.*).

Přivlastňovacího zájmena se tu však užívá, když

- a) jde o děj nebo stav často opakovaný (*Mon bras me fait mal.* „Ta ruka mě zas bolí“; *Elle a sa migraine.* „Má svou obvyklou migrénu.“),
- b) substantivum je určeno adjektivem (*On lui a coupé ses beaux cheveux.*),
- c) řeč je citově zbarvena (*Elle est fière de ses cheveux.*).

Na rozdíl od češtiny se přivlastňovacích zájmen užívá

1. v oslovení příbuzných (*Au revoir, mon fils*), známých (*Merci, mon ami*) a nadřazených důstojníků (*Je suis à vos ordres, mon général*),
2. v některých ustálených výrazech a rčeních (*Il fait son droit. Il passe son examen. Ce métier ne nourrit pas son homme*),
3. místo dativu osobních zájmen (viz str. 103).

Přivlastňovací zájmeno se opakuje před každým substantivem (*Je vais vous montrer nos journaux et nos revues.*) kromě:

1. před synonymy (*Je le ferai à mes risques et périls*),
2. před slovy označujícími touž osobu nebo věc (*C'est mon ami et camarade d'école*),
3. v určitých výrazech (*ses faits et gestes, en son âme et conscience, les noms de vos père et mère*).

Před přídavnými jmény určujícími touž bytost nebo věc se přivlastňovací zájmeno rovněž neopakuje (*Votre bon et sage conseil sera suivi*).

Před přivlastňovacím zájmenem nemůže stát neurčitý člen. „Jeden můj přítel“ se přeloží *un de mes amis*, po případě *un ami à moi*.

Jiný slovosled než v češtině je u *madame votre mère, monsieur votre père* atd.

Přivlastňovací zájmena samostatná

(Cvič. str. 37)

Číslo jednotné		Číslo množné	
Rod mužský	Rod ženský	Rod mužský	Rod ženský
le mien	la mienne	les miens	les miennes
le tien	la tienne	les tiens	les tiennes
le sien	la sienne	les siens	les siennes
le nôtre	la nôtre	les nôtres	les nôtres
le vôtre	la vôtre	les vôtres	les vôtres
le leur	la leur	les leurs	les leurs

Le (la) nôtre a *le (la) vôtre* se liší od nesamostatného zájmena *notre* a *votre* nejen členem, ale kromě toho i v písmu přízvukem složeným (accent circonflexe) a ve výslovnosti délkou a zavřeností *o* (v nesamostatném zájmenu *notre* a *votre* je naopak *o* krátké a otevřené).

V řeči spisovné se vyskytují samostatná zájmena ukazovací bez členu, jsou-li ve funkci předmětu nebo doplňku, zvláště po slovesech *devenir, faire, prendre* a *rendre*: *Voilà les idées qu'il faudrait faire vôtres. Il a pris pour sienne ma proposition.*

Místo přízvučného zájmena přivlastňovacího se po *être* užívá osobního zájmena přízvučného s předložkou *à*: *Ces livres sont à moi.*

Pro přivlastňovací zájmeno zvrátané (samostatné ani nesamostatné) nemá franština zvláštního tvaru. Užívá se proto přivlastňovacího zájmena příslušné osoby: *Je cherche mon chapeau (le mien), tu cherches ton chapeau (le tien)* atd.

Ve franštině může u substantiva stát jen jedno přivlastňovací zájmeno nesamostatné, takže větu „Tvoji i moji přátelé již odešli“ je třeba přeložit: *Tes amis et les miens sont déjà partis*. Podobně „Zde máte svůj i jeho lístek“ zní francouzsky: *Voici votre billet et le sien*.

Ukazovací zájmena nesamostatná (Cvič. str. 38)

Ukazovací zájmeno nesamostatné rodu mužského zní *ce* před slovem začínajícím souhláskou, tedy i před hlasným *h* (*ce village, ce héros, cet* před slovem začínajícím němým *h* (*cet homme*) nebo před samohláskou (*cet enfant, cet aimable garçon*). V rodě ženském má tvar *cette* (*cette ville, cette harpe, cette ardeur, cette aimable femme*). V množném čísle obou rodů je *ces* (*ces villages, ces arbres, ces portes*).

Ukazovací zájmena se opakují před každým substantivem: *Qui vous a donné ce cahier, ces crayons et cette gomme?* — Neopakují se však před adjektivy vztahujícími se k témuž substantivu: *L'ennemi a bombardé cette ancienne et fameuse cathédrale*.

Ukazovací zájmena můžeme zesílit částicí *-ci* (na označení bytostí nebo věcí blízkých místně nebo časově) nebo *-là* (na označení něčeho vzdálenějšího): *Ce livre-ci est à toi, cette poupée-là à Henriette. Ces jours-ci, je ne me sens pas bien. En ce temps-là, il n'y avait pas de guerres*.

Někdy se *-ci* i *-là* může vztahovat k osobám i k předmětům stejné vzdáleným: *Je préfère cette aquarelle-ci à cette peinture à l'huile-là*.

Jde-li jen o jeden předmět či o jednu skupinu předmětů nebo osob, zdůrazňuje se příklonkou *-là*, i když ten předmět (skupina předmětů) je blízký a snad jej dokonce i držíme v ruce: *Que ce petit tableau-là est joli! Ces gens-là sont stupides*.

Galicismy: *ce matin*, „dnes ráno“, *ce soir, cette nuit, cet été*, „letos v létě“, *cet hiver, cette année*, „letos“, *ces jours-ci*, „v těchto dnech“, *ce jour-là*, „onoho dne“, *ne réparez pas de ces nouvelles*, „nešit takové zprávy!“

Ukazovací zájmena samostatná (Cvič. str. 38)

Rod mužský

Sg. *celui, celui-ci, celui-là*
Pl. *ceux, ceux-ci, ceux-là*

Rod ženský

celle, celle-ci, celle-là
celles, celles-ci, celles-là

Celui-ci (celle-ci...) stojí zcela samostatně. Označuje bytost nebo předmět buď blízký (1) nebo o němž se hned bude mluvit (2) nebo který byl uveden na posledním místě (3). *Celui-là (celle-là...)* označuje naopak bytost nebo věc vzdálenou (1) nebo o níž se právě mluvilo (2) nebo která byla uvedena na prvním místě (3):

1. *Voilà de belles cravates! J'achèterai celle-ci, mais celle-là me plaît aussi.*
2. *Cette anecdote-là est bonne, mais écoutez encore celle-ci.*
3. *Quelle différence y a-t-il entre une bonne et une belle femme? Celle-ci est un bijou, celle-là un trésor.*

Pouhého *celui (celle...)* se užívá:

1. před substantivem s předložkou *de* (z hovorové řeči proniká i do postavení před jinými předložkami): *Voici mes livres et ceux de mon père.*
2. před vztahným zájmenem: *Celui qui vous l'a dit a menti.*
Následuje-li vztahné zájmeno bezprostředně, přidává se *-là*: *Celui-là est bon qui fait du bien aux autres (La Bruyère).*

Ukazovací zájmeno samostatné před relativem může mít zesilovací částici *-ci* nebo *-là* také v tom případě, když před ním stojí *c'est*, *ce sont* (*C'est celui-ci qui me l'a dit.*) nebo je-li vztahná věta vysvětlovací (*Voilà les deux livres que j'ai achetés. Celui-ci, qui est relié, a coûté plus cher que celui-là, qui est beaucoup plus grand.*).

Ceci označuje předmět bližší, *cela* vzdálenější: *Ceci est à moi, cela est à vous.* — *Ceci* se vztahuje k tomu, co přijde, *cela* k tomu, co bylo: *Retenez bien ceci: Le travail est un trésor. — Il n'est pas arrivé, mais cela ne me surprend pas.*

Podobný je poměr mezi *voici* a *voilà*: *Voici ce que j'ai encore à vous dire: „...“ — Voilà tout ce que j'ai voulu vous dire.*

Neutrální ukazovací zájmeno *ce* (Cvič. str. 39)

U zájmen se střední rod udržoval déle než u substantiv i adjektiv. Dosud se udrželo *ce*, „to“, jehož se užívá:

1. před zájmeny vztahnými: *Je n'ai pas compris ce que tu m'avais dit. Dites-moi ce dont vous parlez.* (Toto *ce* se do češtiny nepřekládá.)
2. ve spojkových výrazech *de ce que*, *à ce que*, *en ce que*, *jusqu'à ce que*, *pour ce que*, *parce que*,
3. před slovesy *dévoir, pouvoir* a *être*: *Ce doit être mon portrait? Ce pourra être des soldats. Tu n'en sais rien, c'est clair. C'était merveille de voir comme il dessinait. C'est un médecin. Vivre, c'est agir.* — Misto *c'est* bývá zpravidla *il est*, následuje-li adjektivum, na němž závisí infinitiv nebo věta s *que*: *Il serait bon de le lui dire. Il est évident qu'il le sait.*

Vztažná zájmena nesložená (Cvič. str. 40)

I.

qui „kdo, který, kteří, která“
de qui
à qui
que

Qui a que lze užít i o věcech, de qui a à qui pouze o osobách nebo o zosobněných věcech: *Voilà l'homme qui me l'a dit. Apporte-moi le livre qui se trouve sur la table. — Ce sont les dames que nous avons rencontrées hier. Voici les fleurs que j'ai cueillies. — Je vais vous donner l'adresse de mon ami à qui vous pouvez vous adresser.*

Ve významu „kohokoliv“ je 4. pád qui (nikoliv que): *Appelle qui tu voudras.*

Ve franštině se vztažné zájmeno — na rozdíl od češtiny — musí vždy k něčemu vztahovat. Proto na př. větu „Kdo přijde pozdě, nebude si moci sednout“ nutno přeložit: *Celui qui viendra tard, ne pourra plus s'asseoir* nebo ještě lépe *Ceux qui viendront tard, ne pourront plus s'asseoir.*

Qui... qui překládáme „jedni...druzí“: *Tous s'enfuirent, qui dans la montagne, qui dans les forêts.*

II.

Vztažné „co“ se překládá zájmeny qui, que, quoi (s předložkou) nebo dont, před nimiž bývá zpravidla ukazovací ce.

Ce qui má funkci podmětu: *Dites-moi ce qui vous afflige. Il ne parle jamais de ce qui m'intéresse.*

Ce que bývá:

1. doplňkem u sloves devenir, être a paraître: *Il est resté ce qu'il était. Je vous dirai ce qu'il est devenu. Il n'est pas ce qu'il paraît.*

2. předmětem přímým (t. j. ve 4. pádě): *Dites-moi tout ce que vous savez.*

3. logickým podmětem neosobních sloves: *Faites ce que bon vous semblera. Voilà ce qu'il vous faut.*

Pouhé que uvádí logický podmět: *Qu'est-ce que la vérité? C'est une bonne école que l'école de la maison.*

Qui s předložkou bývá:

1. nepřímým předmětem: *Sais-tu de quoi il s'agit? C'est en quoi tu t'es trompé. Ce à quoi vous m'obligez ne me plaît du tout.*

2. příslovečným určením: *Je le lui ai dit, après quoi („načež“) je m'en suis allé. J'ai pris mon parapluie sans quoi („jinak“) je serais mouillé.*

Ce dont může nahradit de quoi (*Ce dont il s'agit, est de grande importance.*) kromě před infinitivem (*Avez-vous de quoi vivre?*).

Ce se neklade

1. po rien: *Il n'y avait rien qui ne fût plaisant.*

2. po tázacím que: *Que lui a-t-il demandé à quoi il ne pût répondre?*

3. po nějakém slově neurčitěho významu jako une chose, quelque chose, le peu: *Voilà une chose à quoi il faudrait penser. Racontez-moi quelque chose qui me fasse rire. Il a perdu le peu qui lui était resté après l'incendie.*

4. po voicit a voilà: *Voici qui vaut mieux. Voilà qui est beau.*

5. ve výrazech qui mieux est, qui pis est, qui plus est: *Il est intelligent, et qui plus est, très appliqué.*

6. v některých archaických rčeních: *Coûte que coûte. Vaille que vaille. Adieu que pourra.* „At se stane, co stane“ *Que je sache.* „Pokud vim.“ *Je n'en ai que faire.* „Nevim, co bych s tím dělal.“

Vztažná zájmena příslovečná (Cvič. str. 40)

Dont nahrazuje de qui (*duquel...*): *Je connais bien le film (la statue, les livres) dont vous avez parlé.* Po dont je nutno klást předmět i doplněk za sloveso: *L'écrivain dont je vous ai prêté un roman hier, viendra me voir ce soir.* (Dont nelze vždy užít — viz str. 112)

Où bez předložky znamená „kde“ nebo „kdy“: *Je l'ai rencontré dans la rue où se trouve notre lycée. C'était au temps où les bêtes parlaient. — D'où značí „odkud, z čehož“, (Il me dira d'où il vient. Il m'a insulté, d'où l'on peut conclure qu'il était en très mauvaise humeur.), par où „kudy“ (Il me dit par où l'on va à la gare?).*

Vztažná zájmena složená (Cvič. str. 40)

Vztažná zájmena složená se skládají z členu určitého a ze zájmena quel. Obě složky splynuly v jediné slovo.

Mužský rod

Sg. lequel
duquel
auquel
lequel

Pl. lesquels
desquels
auxquels
lesquels

Ženský rod

Sg. laquelle
de laquelle
à laquelle
laquelle

Pl. lesquelles
desquelles
auxquelles
lesquelles

Zájmena *lequel* se užívá místo *qui* v 1. a ve 4. pádě poměrně zřídka, většinou v tom případě, když by věta s *qui* mohla mít dvoji význam, na př. *La fille de mon ami, lequel vient de rentrer des eaux, me l'a dit.* Kdybychom užili *qui*, nebylo by jasné, zda se z lázní vrátil můj přítel nebo jeho dcera.

Jediné zájmena *lequel* (nikoli *qui* ani *dont*) se užívá:

1. je-li samo v 2. pádě, závisí-li na substantivu s předložkou a vztahující-li se k věci: *Voilà la rue au bout de laquelle je demeure. La science, pour l'avancement de laquelle tant de savants se sont dévoués, est un grand bien de l'humanité.*

2. když má samo předložku a vztahuje se k jménu věci nebo zvířete: *Où est le billet sur lequel j'ai écrit son adresse? Voici le chien auquel j'ai donné des os. C'est la condition sans laquelle je ne consentirai à rien.*

V obou právě uvedených případech lze užít *lequel*, i když se vztahuje k osobám, ale není to nutné, naopak se zpravidla dává přednost zájmenu *qui*: *Le sculpteur aux statues de qui (duquel) tu t'intéresses n'est pas présent. Les camarades sur qui (sur lesquels) je comptais, m'ont déçu.* Avšak po *parmi* užíváme *lequel* vždy a po *entre* zpravidla: *Les touristes, parmi lesquels il y avait plusieurs étrangers, sont partis ce matin. Les demoiselles entre lesquelles il m'avait fait asseoir avaient de l'esprit.* — Po *en* je naopak vždy *qui*: *C'est l'homme en qui je peux me fier.*

Místo *lequel* s předložkou bývá:

1. *où*: *C'est la maison où (= dans laquelle) il loge. La situation où (= dans laquelle) elle se trouve est pénible.*

2. *d'où* (mluvíme-li o věcech): *Voilà la prison d'où (= de laquelle) il s'est enfui.*

3. *dont*: *La famille dont je descends vit dans notre ville depuis deux siècles.*

4. *que* (zejména v hovorové řeči): *Un jour que je lui racontais mes malheurs, il m'a ri au nez.*

Přehled

„Kdo, který“

1. pád	<i>qui</i>	pro oba rody i obě čísla
	<i>lequel, laquelle, lesquels, lesquelles</i>	
2. "	<i>de qui</i>	jen o osobách
	<i>duquel, de laquelle, desquels, desquelles</i>	
3. "	<i>à qui</i>	jen o osobách
	<i>auquel, à laquelle, auxquels, auxquelles</i>	
4. "	<i>que</i>	
	<i>lequel, laquelle, lesquels, lesquelles</i>	

„Co“

1. pád *qui, ce qui* (podmět), *ce que* (logický podmět, doplněk)
2. " *de quoi, ce dont*
3. " *à quoi*
4. " *ce que*

Vztažná zájmena zevšeobecňovací

(Cvič. str. 42)

Zevšeobecňuje se:	člen větný
osoba	podmět
"	"
"	doplněk
"	předmět
věc	ve 4. pádě
"	podmět
"	doplněk
"	předmět
vlastnost	ve 4. pádě
"	přívlastek
"	doplněk
místo	přísluvečné
intensita	určení
vlastnosti	doplněk

Quiconque a beaucoup vu, peut avoir beaucoup retenu.

Qui que ce soit qui vienne, je ne lui ouvrirai pas.

Qui que vous soyez, vous pouvez être utile à l'éédification de votre patrie.

Qui que tu vois arriver, annonce-le-moi.

Quoi que ce soit qui arrive, restes tranquilles.

(V hovorú: *Qu'il arrive quoi que ce soit...*)

Quoi qu'il en soit, vous m'avez trompé.

Quoi que vous fassiez, faites-le bien.

En quelque endroit que ce soit, je vous trouverai un jour.

Quelle que soit la difficulté du problème, je réussirai.

Où que tu ailles, n'oublie pas ta patrie.

Quelque (si) philosophe qu'il soit (= Il a beau être philosophe), il a son amour propre. Cet homme, tout illettré qu'il est (soit), a plus de bon sens que vous.

Tázací zájmena

(Cvič. str. 43)

Quel?

Quel „který, jaký (kdo)“ se poji k substantivu a shoduje se s ním v rodě i čísle. Ve větě bývá:

1. přívlastkem: *Quel chapeau mettez-vous ce soir?*

2. doplněkem u être: *Quelle („jaké“) est son opinion? Quel („která“) est ce livre? C'est Jean-Christophe de R. Rolland. [Comment („jaká“) est ce livre? Il est très intéressant.] Quels („kdo“) sont ces messieurs?*

Lequel?

K *lequel* bývá připojeno substantivum s předložkou *de* nebo *d'entre*.
Ve větě může být *lequel*:

1. podmětem: *Lequel de vos élèves est le plus appliqué?*
2. předmětem: *Lequel* d'entre ces vins préférez-vous? Duquel de vos frères parlez-vous?*

Substantivum s předložkou *de* nebo *d'entre* může být zamlčeno: *Un de ces parapluies doit être le vôtre; lequel est-ce? Je voudrais parler à votre sœur. A laquelle?*

Qui (Qui est-ce qui) ?**)

1. pád	<i>qui?</i>	<i>qui est-ce qui?</i>
2. "	<i>de qui?</i>	<i>de qui est-ce que?</i>
3. "	<i>à qui?</i>	<i>à qui est-ce que?</i>
4. "	<i>qui?</i>	<i>qui est-ce que?</i>

Na rozdíl od vztažného *qui* je u tázacího 4. pád roven 1. pádu.

Qui?

Qui est-ce qui? (...que?)
může být

1. podmětem: *Qui est là?*
2. doplňkem: *Qui es-tu?*
3. předmětem: *De qui parlez-vous? De qui est-ce que vous avez parlé?*
A qui s'adresser? A qui est-ce que je peux m'adresser?
Qui voyez-vous? Qui est-ce que vous regardez?

České „čí“ se překládá:

1. *de qui*, vztahuje-li se k doplňku: *De qui est-il le fils?*
2. *à qui*, vyjadřuje-li se vlastnictví: *A qui est ce beau jardin?*
3. různými opisy: *Quel secours attendre? Qui va nous secourir?*

Que (Qu'est-ce qui) ?

1. pád	<i>que?</i>	<i>qu'est-ce qui?</i>
2. "	<i>de quoi?</i>	<i>de quoi est-ce que?</i>
3. "	<i>à quoi?</i>	<i>à quoi est-ce que?</i>
4. "	<i>que?</i>	<i>qu'est-ce que?</i>

*) Jde-li o osoby, *lequel* může být nahrazeno zájmenem *qui*.

***) V opisné formě naznačuje první relativum, zda jde o osobu (v tom případě je tam *qui*) nebo o věc (nebo *quoi*), druhé označuje pád (v 1. je *qui*, v ostatních *que*).

Que může být:

1. podmětem (logickým) u sloves neosobních: *Que vous faut-il? Misto podmětného que může stát:*

a) *qu'est-ce qui*, může-li se slovesa užít osobně: *Qu'est-ce qui reste?*

b) *qu'est-ce que*, je-li sloveso výhradně neosobní: *Qu'est-ce qu'il y a?*

2. doplňkem: *Que devenez-vous?* „Co je s vámi? Co se s vámi děje?“

3. předmětem: *Que ferez-vous? Que faire?* V hovorovém jazyce je ve spojení s infinitivem *quoi (Quoi faire?)*. — Po předložce je ovšem *quoi* i v jazyce spisovném: *De quoi s'agit-il? A quoi pensez-vous?*

4. příslovecným určením: *Que m'importe?*

Poznámka: *Que (Ce que)* mívá ve zvolání význam „jak“, „kolik“ nebo „proč“; (*Ce*) *Que vous êtes heureux!* *Que de monde là-bas!* *Que ne le distez-vous pas plus tôt!*

Opisná forma bývá ve funkci:

1. podmětu: *Qu'est-ce qui vous afflige?*
2. logického podmětu u sloves neosobních: *Qu'est-ce qu'il y a de nouveau?*

3. doplňku (zvláště u *être*): *Qu'est-ce que c'est?* — Je-li podmětem substantivum, infinitiv, *ceci* nebo *cela*, vynechává se *est*: *Qu'est-ce que la vérité? Qu'est-ce que mourir? Qu'est-ce que ceci (cela)?*

4. předmětu: *Qu'est-ce que vous en savez? — De quoi est-ce que vous parlez? Avec quoi est-ce que vous l'avez fait?*

Poznámky: 1. *Quoi*, „jakže, jak, co“ stává také samostatně (*Quoi? Tu n'y vas pas? Vous dites que je peux réussir, mais en faisant quoi?*) nebo před přídavným jménem (*Quoi de plus beau que la nature? Quoi de nouveau? A quoi bon?*).

2. „Co?“ se překládá:

- a) *que: Que vous faut-il?*
- b) *qu'est-ce qui: Qu'est-ce qui vous fâche?*
- c) *qu'est-ce que: Qu'est-ce que vous désirez?*
- d) *qu'est-ce que c'est que: Qu'est-ce que c'est que l'art?*
- e) *quoi: Quoi de nouveau?*

3. „Co je to?“ se překládá:

- a) *qu'est-ce?* (archaické)
- b) *qu'est cela?* (trochu archaické)
- c) *qu'est-ce que cela?* (hovorové)
- d) *qu'est-ce que c'est?* (nejuzívanější)
- e) *qu'est-ce que c'est que cela (ça)* (hovorové, nedbalé).

4. V nepřímé otázce nemůže být tvar opisný. Užívá se tam:

- a) *qui* o osobách: *Dites-moi qui vous l'a dit (qui vous avez vu, à qui vous avez pensé), ce qui, ce que, de quoi ... o věcech: Je voudrais savoir ce qui vous afflige (ce que je devrais faire, ce que c'est, ce que c'est que la vie, de quoi vous avez parlé), que, quoi* před infinitivem: *Je ne sais que (quoi) faire,*
- d) *lequel* před substantivem: *Elle ne dit à personne quel âge elle a,*
- e) *lequel* stojí před substantivem s předložkou *de* (toto substantivum může být zamlčeno): *Faites-moi savoir lequel (de ces chapeaux) vous choisissez.*

Neurčitá zájmena

(Cvič. str. 44)

On

On může být ve větě jen podmětem: *On y danse.* „Tancí se tam.“
On est bien ici. „Člověk se tu cítí dobře.“ *On somme.* „Někdo zvoní.“

Protějším k on může být:

1. se: *A la campagne, on se lève de bonne heure.*
2. soi: *On a souvent besoin d'un plus petit que soi.*
3. nous: *On devrait savoir que la modeste nous fait aimer.*
4. vous: *Cela vous fâche.* „To člověka zlobí.“

Po *et, si, ou*, *où* a *que* bývá pro libozvuk l' před *on*: *Et l'on partit. Que l'on aille au jardin! Si l'on pouvait lire dans l'avenir! Sais-tu où l'on fabrique ces chapeaux?* — Toto eufonické l' se však neklade, začíná-li následující slovo hláskou l: *Il entra au moment où on lisait votre lettre.*

Tel

Tel, „který“ mívá ve funkci přívlastku člen neurčitý: *On ne verra plus un tel héros.* Je však bez členu, stojí-li za předložkou *de* (*Se rendre avec de tels soldats!*) anebo když se k substantivu jim určenému vztahuje věta vtažná (*Je vous prêterai tel livre qui vous plaira.*).

Je-li *tel* doplňkem, nemá člen a často stává v čele věty: *Telle est ma volonté.*

Tel označuje někdy něco neurčitého: *Monsieur un tel.* „Pan ten a ten, pan X.“ *Tel vous loue, tel vous blâme.* „Jeden vás chválí, druhý haní.“
Un tel vous applaudirait, mais pas moi. „Leckdo...“ *Il brille telle une vitre au soleil.* „Třpytí se tak jako okenní tabule na slunci.“

Tel... tel „jaký... takový“: *Tel père, tel fils. Tel il a été, tel il sera toujours.*

Tel que znamená:

1. takový, jaký je: *Donnez-le moi tel quel.*
2. jakýkoliv: *Je voudrais louer une chambre telle quelle.*
3. lečjaký: *Des gens tels quels.*

Tel que má různé funkce, proto se do češtiny překládá různě:

1. takový jako, takový, jak: *Elle est telle que toi. Il n'est pas tel que vous le pensez.*
2. takový, že: *Son sèle est tel qu'il réussira partout.*
3. jako na příklad: *La France était divisée en provinces, telles que Bretagne, Normandie, etc.*

Même

Même je buď zájmenem (v množném čísle má tvar *mêmes*), nebo příslovcem (jeho tvar se nemění).

Zájmeno *même* buď označuje totožnost či podobnost (překládá se „týž, tentýž“), nebo zdůrazňuje či zpřesňuje (překládá se „sam, i on sám“).

Le même „týž, tentýž“ stojí samostatně nebo před substantivem: *Il est toujours le même. Donnez-moi du même vin. C'est la même chose.* „To je totéž.“ — Člen bývá vynechán po *de* (*Tous ses chevaux sont de même espèce.*) a v literární řeči někdy i jinde.

Même „sám“ stojí za samostatným osobním zájmenem nebo za substantivem: *Le président est venu lui-même. Les savants mêmes l'estiment.* „Sami vědci si ho váží.“

Même „i, dokonce i“ je příslovce, a tedy nesklonné. Stává před substantivem s členem určitým nebo s přívlastňovacím zájmenem: *Même les savants l'estiment.* „Dokonce i vědci si ho váží.“ *Même ses propres enfants le craignent.* — *Même* může stát také až za substantivem, k němuž se vztahuje: *Les savants même l'estiment.* V tomto případě lze *même* chápat též jako zájmeno, jak jsme viděli výše: *Les savants mêmes l'estiment.* Vztahuje-li se *même* k poslednímu z několika substantiv, označuje gradaci: *Ses amis, ses parents même le blâment.* „Jeho přátelé, ba dokonce i jeho rodiče ho kárají.“

Même se může vztahovat i k přídavným jménům (*Même vaincus, ils gardent toute leur fierté.*) a k slovesům (*Imagine qu'il va se venger et même je le redoute.*).

Ne pas même „ani ne, dokonce ani ne“: *Je ne l'ai même pas vu* nebo *Je ne l'ai pas même vu.* — Je-li sloveso zamlčeno, říká se *pas même*: *Vous ne mangez que deux fois par jour? Pas même.*

Autre

Autre má několikery význam:

1. „jiný“ (stojí v sg. za členem neurčitým, v pl. za *de*): *C'est un autre coureur que Marcel. Un autre ne sauraît le faire. Il y a encore d'autres pays intéressants.*
2. „druhý“ (u podstatných jmen s členem určitým v čísle jednotném): *Cherchez à l'autre bout de la chambre.*
3. „ostatní“ (u substantiv s členem určitým v plurálu): *Apportez-moi les autres tableaux.*

Autre se vyskytuje bez členu jen v příslovích, úslovích (*Autre temps, autres mœurs.*) a v jiných ustálených obratech, na př. *entre autres, de temps à autre*, „časem“, *autre part* atd.

L'un... l'autre se překládá:

1. „jeden... druhý“: *Ni l'un, ni l'autre n'en ont parlé.*

2. „oba“: *Je les aime l'un et l'autre.*

3. „navzájem, vespolek“: *Unissez-vous les uns aux autres.*

Nous autres a vous autres se do češtiny překládá jen „my“ a „vy“: *Nous autres Tchèques apprenons plus facilement le français que vous autres Français n'apprenez le tchèque.*

Autrui

Autrui „jiný, cizí, bližní“ je dnes již výrazem jen knižním (*Il faut penser à autrui.*). V hovorové řeči je nahrazováno množným číslem zájmena *autre* (*Il faut penser aux autres.*).

Un

Un ve funkci neurčitěho zájmena se vyskytuje před vztažným zájmenem (*En voilà un qui parle italien.*). Kromě věty vztažné na něm může záviset též genitiv přívláštňovacího zájmena (*C'est un des nôtres.*) nebo substantiva (*Voilà un de notre maison.*).

Un se vyskytuje samostatně na označení osoby nebo věci, o níž se již mluvilo: *Sans la Phédre de Racine, on ignorerait que Pradon en a composé une* (Voltaire).

Quelque, quelqu'un, quelconque, quelque chose

Quelque stojí vždy ve spojení s podstatným jménem. V jednotném čísle má význam „některý, nějaký, jakýsi“ (*Savez-vous quelque nouvelle?*), v množném „několik“ (*Il répondit après quelques moments de réflexion.*).

Quelques označuje sice neurčitý, ale malý počet.

Quelque může být také příslovcem (tedy bez plurálového -s), stojí-li před číslovkou, přídavným jménem nebo příslovcem. Do češtiny se v tom případě překládá:

1. „přibližně“, „asi“: *Le musée se trouve à quelque cinquante pas d'ici. Cela s'est passé quelque vingt ans plus tard. J'ai rencontré quelque trente ou quarante personnes.*

2. „jakkoliv“: *Quelque puissants que vous soyez, nous ne vous craignons pas. Quelque prudemment qu'ils agissent, ils ne réussiront pas.*

Quelqu'un „někdo, některý“ stojí buď samostatně (*Quelques-uns le ment.*), nebo na něm závisí substantivum s předložkou *de* (*Vous quelques-unes de ces valse.*) nebo adjektivum s předložkou *de* (*Trouvez quelqu'un compétent sur cette matière.*).

Quelconque „jakýkoliv“ stojí vždy za podstatným jménem: *Prêtez-moi un livre quelconque.* — Často má význam pejorativní: *Il ne boit pas du vin quelconque.* „Nepije ledajaké víno“. *Je ne lis pas des livres quelconques.* „Něctu bezcenné knihy“.

Quelque chose „něco“ je zájmeno neutrální, a proto přídavné jméno nebo participium na něm závislé má tvar rodu mužského: *Apprenez-moi quelque chose de nouveau. Quelque chose s'est passé.* — Užije-li se však ve smyslu zevšeobecňovacím, je přídavné jméno v rodě ženském: *Quelque chose que vous ayez faite.*

Quelque chose i *quelqu'un* lze užít emfaticky: *C'est quelque chose! On est quelqu'un quand on occupe une telle fonction.*

Chacun, chaque

Chacun stojí samostatně: *Chacun a son goût. Ces volumes coûtent cent francs chacun. Ils ont amené chacun leurs enfants. Vous remettez ces livres chacun à sa place (à leur place)* „každou na její místo“.

Chaque musí být spojeno s podstatným jménem: *Chaque saison a ses plaisirs.* — *Chaque* může být nahrazeno zájmenem *tout* (*chaque citoyen — tout citoyen*), případně množným číslem *tous* s členem (*chaque jour — tous les jours, chaque matin — tous les matins, chaque soir — tous les soirs*).

Protože *chaque* nemá množného čísla, je nutno užít *tous*: *tous les trois dimanches* „každou třetí neděli“, *tous les quinze minutes* „každou čtvrt hodiny“, *tous les deux jours* „ob den“, *tous les trois jours* „každý třetí den“. Jsou však i jiné vazby: *Il a fait fusiller un soldat sur dix (les soldats de dix en dix)* „každého desátého vojáka“. *Une maison sur cinq fut brûlée.* „Každý pátý dům shořel“ = pětina domů shořela. *Il va rentrer d'un moment à l'autre.*

Tout

Tout tvoří pravidelně ženský rod (*toute, toutes*), ale v množném čísle mužského rodu má tvar *tous*. Koncové -s se nevyslovuje, poji-li se *tous* k podstatnému jménu, má-li tedy funkci přívlástku (*tous les élèves*), ale vyslovuje, má-li ve větě samostatné postavení, na př. funkci podmětu (*Tous sont venus*).

Ve funkci samostatného zájmena *tout* znamená „všechno“ (*C'est tout. Tout va bien.*), *tous* „všichni“ (*Tous pour un! Chacun pour tous! Nous sommes tous mortels.*).

Ve spojení s podstatným jménem má *tout* dvoji význam: bez členu znamená „každý“, se členem „celý“: *toute famille* „každá rodina“ — *toute la famille* „celá rodina“, *tout pays* „každý kraj“ — *tout le pays* „celý kraj“. I když jde o význam „celý“, není ovšem člen před vlastními jmény měst (*tout Paris* „celá Paříž“), spisovatelů (*J'ai lu tout Corneille.*) a jejich děl (*J'ai lu tout Britannicus.*). Kromě toho není člen také v některých ustálených rčeních: *agir en toute liberté* „jednat zcela svobodně“, *de tout cœur, aller à toute vitesse* „jet plnou rychlostí“, *en toute bonne foi* „ve vší poctivosti“ atd.

V množném čísle se *tous* ve spojení s podstatnými jmény užívá vždy jen se členem, ale má význam „všichni“ (jako v jednotném čísle bez členu: *toutes les familles*, „všechny rodiny“, *tous les pays*, „všechny kraje“). Ve významu „celý“ nutno v množném čísle užít *entier* (*Les villes entières, les pays entiers*). Obdobně je to u slova *monde* v jednotném čísle (*tout le monde*, „každý, všichni“ — *le monde entier*, „celý svět“). Tedy:

„celý“ „každý“ „všichni“

tout le village *tout village*

toute la ville *toute ville*

les villages entiers *tous les villages*

les villes entières *toutes les villes*

le monde entier *tout le monde*

Tout ve významu „zcela“ by se jakožto příslovce nemělo měnit. Většinou se skutečně nemění: *Mes chers amis, allez tout doucement. Ils sont tout affligés. Elles étaient tout heureuses*. Před přídavným nebo podstatným jménem rodu ženského, které začíná souhláskou nebo dyšným *h*, však je shoda v rodě i v čísle: *Elles étaient toutes honteuses*. „Byly zcela zahanbeny“. *Toute femme qu'elle est...* „Jakkoliv je ženou...“ — Obdobně se píše *les tout-puissants ministres* (*tout* beze shody) „všemocní ministři“, ale *la toute puissante directrice*.

Poznámky: 1. *Donnez-moi une tout* („zcela“) *autre occupation*. — *Donnez-moi toute* („každé, jakékoli“) *autre occupation et je l'accepterai*.

2. *Tout* před gerondivem buď zdůrazňuje současnost (*Tout en causant, nous sommes entrés*), nebo znamená „ačkoli“ (*Tout en écrivant, j'ai entendu tout*).

3. *Tout* „celek“: *Cela forme un tout parfait*.

Maint, plusieurs...

K označení většího počtu se vedle příslovci *beaucoup* a *bien* užívá zájmena *maint* „mnohý“: *Maint élève ne le sait pas. Je vous l'ai dit maintes fois*, „mnohokrát“. *Maint* je dnes již archaické a užívá se ho hlavně v řeči spisovné a zvláště v ustálených rčeních.

Jde-li o středně veliký počet, užíváme zájmen *plusieurs* (je neměnné: *plusieurs années*), *différents* a *divers*. Jako u *maint* ani u těchto zájmen není člen: *différentes espèces de fruits, diverses sortes d'automobiles*.

Malý počet se označuje příslovcem *peu* a zájmeny *quelques, quelques-uns, certains* (vesměs bez členu). U *certain* může být *de* (*à de certaines reprises*). V jednotném čísle stojí před *certain* člen neurčitý (*C'est un certain succès*), ale zde ovšem již nejde o vyjádření počtu — *certain* tu je ve svém původním významu „jistý“.

Aucun, nul, personne, rien...

Aucun „žádný“ se užívá hlavně v jednotném čísle: *Il n'y a aucun danger. Je ne connais aucun d'eux*. V množném čísle bývá jen u substantiv, kterých se užívá výhradně nebo převážně v plurálu: *Je n'ai trouvé aucuns ciseaux*. — *Je n'ai fait aucun(s) projet(s)*.

Nul „žádný“ je taktřka jen literární (*Nul obstacle ne me surprend*). V lidové řeči se udržel jen v několika obrazech (*Nulle part* „nikde“), v příslovích (*Nul miel sans fiel*) a ve významu „bezvýznamný“ (*Cet effort a été nul*).

Záporná zájmena (*aucun, nul, personne, rien*) a záporná příslovce (*jamais...*) mají někdy význam kladný, a to:

1. v kladných větách majících význam záporný (zvláště po *avant que, sans que*): *Je partirai avant qu'il n'en sache rien*. „Odjedu, než se o tom něco doví“. *Il parle sans qu'on l'écoute jamais*. *Il s'en est allé sans regarder personne*, „... aniž se na koho podíval“.

2. v některých tázacích větách: *Y a-t-il rien de plus beau?*

3. ve srovnáních nerovnosti: *Il est plus content qu'aucun de vous*.

4. v podmínkových větách po *si*: *Si vous le dites à personne, tant pis pour vous*.

5. ve větách vztahných po superlativu: *C'est la meilleure critique qu'il ait fait sur aucun roman*.

6. po záporných výrazech neosobních: *Il est inutile d'en rien dire à personne*.

7. po *douter*: *Je doute qu'aucun tableau vous plaise mieux*.

8. v archaických výrazech: *aucuns pensent, d'aucuns disent*.